

**IV ЧАКЫРЫЛЫШ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӨСЛИМ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАЕК АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫНЫҢ XXI
УТЫРЫШЫ**

Карар № 35

Баек авылы

24 февраль 2022ел.

**Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл
жирлегендә халык алдында тыңлаулар, жәмәгать тыңлаулары үткәрү тәртибе
турындагы нигезләмәне раслау хакында**

Кешенәң уңай тормыш шартларына хокукларын үтәү, жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукий актлар проектлары турында Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегендә яшәүчеләр белән фикер алышу максатларында, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Баек авыл жирлеге Уставы нигезендә, Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлеге Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Баек авыл жирлегендә гавами тыңлауларны, жәмәгать фикер алышуларын оештыру һәм уздыру тәртибе турында нигезләмәне расларга.

2. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлеге Советының түбәндәге карарлары үз көчен югалткан дип танырга:

1) «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Баек авыл жирлегендә гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру Тәртибе турында» 2017 елның 3 июлендәге 7 номерлы карары;

2) «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Баек авыл жирлегендә гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру Тәртибе турында» 2012 елның 13 декабрәндәге 5 номерлы карары.

3. Әлеге карарны «Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми порталында» (pravo.tatarstan.ru) һәм Мөслим муниципаль районы сайтында (<http://www.muslimovo.tatarstan.ru>.) урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәләшен контрольдә тотуны үз өстемә алам..

5. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

Баек авыл жирлеге башлыгы

М.Ф. Фахерлегаянов

Мөслим муниципаль районы
Баек авыл жирлеген Советының
2022 елның «24» февралендәге
35 номерлы карарына кушымта

**Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегендә гавами тыңлаулар,
ижтимагый фикер алышулар оештыру һәм уздыру тәртибе турында нигезләмә**

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Баек авыл жирлегендә (алга таба – Нигезләмә) гавами тыңлауларны, жәмәгать фикер алышуларын оештыру һәм уздыру тәртибе турында әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегендә Уставы нигезендә эшләнгән.

1 бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 Статья 1. Төп төшенчәләр

Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

гавами тыңлаулар – Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегендә яшәүчеләрнең (алга таба текст буенча – авыл жирлегендә) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә буенча муниципаль хокукый актлар проектларын гавами фикер алышу юлы белән жирле үзидарә органнары тарафыннан карарлар кабул итү процессында катнашу, шулай ук федераль законнарда, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән мәсьәләләр буенча фикер алышу формасы;

инициатив төркем – гавами тыңлауларда катнашу хокукына ия Россия Федерациясе гражданны яисә гражданны Төркеме;

жәмәгатьчелек вәкиле – физик зат, шул исәптән гавами тыңлауларда катнашучы карала торган мәсьәлә турында фикер алышуда катнашырга хокукы юридик затлар, берләшмәләр вәкилләре. Жәмәгатьчелек вәкилләренә хезмәт вазыйфалары нигезендә жирле үзидарә яки дәүләт хакимияте органнарын тәкъдим итүче яисә алар эшчәнлегендә катнашучы, түләүле шартнамә нигезендә халык алдында тыңлауларга чыгарылган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итүче затлар керми; гавами тыңлауларда катнашучылар-жирле үзидарә органнары һәм аларның вәкилләре, жәмәгатьчелек вәкилләре, гавами тыңлаулар экспертлары;

чыгыш ясарга хокукы булган гавами тыңлауларда катнашучылар-жирле үзидарә органнары һәм аларның вәкилләре, жәмәгатьчелек вәкилләре, әлеге Нигезләмәнен 6 статьясында билгеләнгән срокта оештыру комитетына гавами тыңлаулар мәсьәләләргә буенча чыгыш ясауга үзләренә гаризаларын тапшырган затлар;

оештыру комитеты – Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегендә жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларыннан, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегендә Советы

депутатларыннан, жәмәгатьчелек вәкилләреннән һәм инициативалы төркемнәрдән паритет башлангычларда тупланган гавами тыңлауларны әзерләү һәм үткәрү буенча оештыру гамәлләрен гамәлгә ашыручы коллегияль орган;

гавами тыңлаулар эксперты – гавами тыңлаулар мәсьәләләре буенча махсус белемгә ия һәм бу статуста вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнгән зат. Эксперт халык алдында тыңлаулар мәсьәләләре буенча сораулар һәм тәкъдимнәргә язмача тапшыра һәм, аларны аргументацияләү өчен фикер алышуларда катнаша.

Статья 2. Халык тыңлауларын үткәрү максатлары

Гавами тыңлаулар түбәндәге максатларда үткәрелә:

мәжбүри тәртиптә, авыл халкы катнашында, халык алдында тыңлауларга чыгарыла торган Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегенәң жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча муниципаль хокукый актлар проектларын тикшерү;

гавами тыңлауларга чыгарылган мәсьәләләр буенча жәмәгатьчелек фикерен ачыклау һәм исәпкә алу.

Гавами тыңлаулар нәтижәләрен әзерләү, үткәрү һәм билгеләү экспертларның ачыклығы, хәбәрдарлыгы, ихтыярлылыгы, бәйсезлеге принциплары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Статья 3. Халык тыңлауларына чыгарыла торган сораулар

1. Гавами тыңлаулар жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча үткәрелә. Халык тыңлауларының нәтижәсе жирле үзидарә органнары өчен тәкъдим итү характерына ия.

2. Гавами тыңлауларга мәжбүри рәвештә чыгарыла:

1) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Баек авыл жирлеге уставы проекты – (алга таба – Устав), шулай ук Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлеге Советының карар проекты, Уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Татарстан Республикасы конституциясе (уставы) яисә законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертү очрактарыннан тыш;

2) жирле бюджет проекты һәм аның үтәләше турында хисап;

3) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Баек авыл жирлеген социаль-иқътисады үстерү стратегиясе проекты;

4) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлеген үзгәртеп кору турындагы сораулар, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлеген үзгәртеп кору өчен, тавыш бирү юлы белән яисә жыеннарда белдерелгән Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлеге халкының ризалыгын алу таләп ителгән очрактардан тыш;

5) территорияләргә төзекләндерү кагыйдәләре проекты, төзекләндерү

кагыйдәләренә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проект.

б) федераль законнарда билгеләнгән башка мәсьәләләр.

3. Жәмәгать фикер алышуларына, «Россия Федерациясендә жәмәгать контроле нигезләре турында» 2014 елның 21 июлендәге 212-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, әлеге Нигезләмә нигезендә әйләнә-тирә мохитне саклау, муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу мәсьәләләре, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән очрақларда мәжбүри тәртиптә чыгарыла.

4. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлеше нигезендә килешүләр төзү юлы белән, жирле үзидарә органнарының тапшырылган вәкаләтләре мәсьәләләре буенча Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән башка мәсьәләләр буенча гавами тыңлауларга, ижтимагый фикер алышуга башка сораулар чыгарылырга мөмкин.

5. Бер үк вакытта гавами тыңлаулар, берничә мәсьәлә буенча ижтимагый фикер алышулар әгәр бу һәр мәсьәлә буенча һәрьяклап фикер алышуга комачауламаса уздыру рөхсәт ителә.

6. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру, әгәр Россия Федерациясе законнарында башкача билгеләнмәгән булса, жирле бюджет акчалары исәбеннән финанслана..

Статья 4. Халык тыңлаулары инициаторлары

Гавами тыңлаулар Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл халкы, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегә Советы (алга таба – Совет), Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегә башлыгы (алга таба – башлык) яисә авыл жирлегә башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән үткәрелә.

Халык алдында тыңлаулар үткәрү буенча Халык инициативасы 18 яшькә житкән, 10 кешедән дә ким булмаган гражданныр төркеменнән чыгып эш итәргә мөмкин.

2 БҮЛЕК. ХАЛЫК ТЫҢЛАУЛАРЫН БИЛГЕЛӘҮ

Статья 5. Халык тыңлауларын билгеләү

1. Халык яки авыл жирлегә Советы инициативасы белән үткәрелә торган гавами тыңлаулар авыл жирлегә Советы карары белән билгеләнә.

Жирлек башлыгы яки башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән үткәрелә торган гавами тыңлаулар Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Баек авыл жирлегә башлыгы тарафыннан билгеләнә.

Гавами тыңлаулар Россия Федерациясе законнары белән жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча үткәрелә.

2. Халык алдында тыңлаулар уздыру һәм инициативаны хуплап халыкның

имзаларын жыю турында халык инициативасын күрсәтү өчен кимендә 10 кеше санында инициатив төркем төзелә.

2.1. Инициатив төркем авыл жирлеге Советына тәкъдим итә:

- гавами тыңлаулар мәсьәләсен күрсәтеп, гавами тыңлаулар билгеләү турында гариза һәм аларны үткәрүнең кирәклеген нигезләү, 1 нче кушымта нигезендә, гражданнарның инициатив төркеме вәкаләтле вәкиле тарафыннан имзаланган гариза;

- муниципаль хокукый акт проекты (аны гавами тыңлауларда карауга кертелгән очракта);

- муниципаль хокукый актны кабул итү зарурлыгы нигезләмәсен үз эченә алган аңлатма язуы, аның максатлары һәм төп нигезләмәләре (гавами тыңлауларда карауга кертелгән очракта);

- финанс-икътисадый нигезләү (гамәлгә ашыру өстәмә матди һәм башка чыгымнар таләп итә торган муниципаль хокукый актны гавами тыңлауларда карауга керткән очракта);

- 2 нче кушымта нигезендә гражданнарның инициатив төркеме исемлеге;

- инициативалы төркем төзү турында карар кабул ителгән жыелыш беркетмәсе;

- инициатив төркемнең вәкаләтле вәкиле тарафыннан имзаланган, инициатив төркем тарафыннан тапшырылган документлар исемлеген үз эченә алган, битләр саны, шулай ук муниципаль хокукый акт проектының нотыкчысы күрсәтелгән (муниципаль хокукый акт проектын гавами тыңлауларда карауга керткән очракта) озату хаты.

Гариза һәм беркетмәгә рәислек итүче (гражданнарның инициатив төркеме вәкиле) һәм инициатив төркем жыелышы секретаре тарафыннан имзаланырга тиеш.

2.2. Әгәр дә авыл жирлеге Советына бер үк вакытта әлеге статьяның 2.1 пунктчасында билгеләнгән барлык документлар тапшырылган булса, гариза тапшырылган дип санала.

2.3. Советка гариза һәм аңа теркәлә торган документлар кергән көннән башлап 30 көн эчендә гавами тыңлаулар уздыру инициативасын хуплаучы халыкның имзалары – әлеге Нигезләмәнең 3 нче кушымтасы формасы нигезендә, 18 яшькә житкән Бак авыл жирлеге халкының кимендә 100 имзасы жыелырга һәм тапшырылырга тиеш.

Имзалар гавами тыңлаулар уздыру турындагы инициативаны күрсәтү турындагы гариза биргән көннең иртәгесеннән жыелырга мөмкин. Имза кәгазенә кулдан язылмаган яисә карандаш белән язылган белешмәләр кертү рөхсәт ителми. Гражданнар турында тиешле белешмәләрдә һәм аларны язылу кәгазенә һәм таныклык язуына кертү даталарында төзәтмәләр гражданнар һәм имза жыючылар тарафыннан сөйләшенгән булырга тиеш.

2.4. Совет эш төркемен төзи һәм имзалар кәгазьләрен тапшырган көннән алып 10 көн эчендә тапшырылган белешмәләрне тикшерә.

Имзалар кәгазьләрендәге имзаларны һәм белешмәләрне тикшерү нәтижеләре буенча имза гамәлгә яраклы яисә яраксыз дип танылырга мөмкин. Әлеге Нигезләмә нигезендә аның гамәлгә яраксызлыгы билгеләнмәгән булса, имза яраклы була.

Имзалар жыю һәм (яки) имза куелган кәгазьнерәсмиләштерү тәртибен бозып жыелган имзалар дәрәс түгел дип таныла:

1) имзалар жыю чорыннан тыш жыелган имзалар;

2) 18 яшькә житмәгән Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының

Баяк авыл жирлегендә яшәүчеләрнең имзалары;

3) имза кәгазенә үз имзасын үз кулы белән кертү датасын күрсәтмичә гражданнар имзалары;

4) имзалар кәгазенә кулдан язылмыйча яисә карандаш белән кертелгән белешмәләр;

5) гражданнар турында аларга туры килә торган белешмәләрдә һәм имза кәгазенә кертү даталарында төзәтүләр булган имзалар, әгәр бу төзәтүләр гражданнар, имзалар жыючылар тарафыннан махсус килештерелмәгән булса;

б) рәвешә әлегә Нигезләмәгә 3 нче кушымта таләпләренә туры килми торган имзалар кәгазендәге барлык имзалар.

Тикшерү нәтижәләре имза кәгазьләрен тикшерү беркетмәсә белән рәсмиләштерелә (4 нче кушымта).

2.5. Авыл жирлегә Советының чираттагы утырышында, имза битләре кәргән көннән 15 көн эчендә, халык алдында тыңлаулар билгеләү яки халык алдында тыңлаулар билгеләү турындагы гаризаны кире кагу турында карар кабул ителә:

1) гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәләләр, әлегә Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш, жирле үзидарә органнары компетенциясенә кермәсә;

2) тәкъдим ителгән гамәлдәге имзалар саны халыкның гавами тыңлаулар уздыру турындагы инициативасын алга этәрү өчен житәрлек булмаса;

3) инициативаны тәкъдим итү тәртибе үтәлмәсә;

4) карауга тәкъдим ителә торган муниципаль норматив хокукый акт проекты Россия Федерациясә Конституциясә нигезләмәләренә, федераль конституциячел законнарға, федераль законнарға, башка норматив хокукый актларға туры килмәсә;

5) шундый ук мәсьәлә чыгарылган гавами тыңлауларны үткәрү датасыннан бер елдан да кимрәк вакыт узмаса.

2.6. Баш тарткан житешсезлекпәрне бетерү шарты белән, гавами тыңлаулар билгеләү турындагы гаризаны кире кагу, гавами тыңлаулар билгеләү өчен инициатив төркем тарафыннан документларны кабат кертү өчен киртә түгел.

2.7. Халык алдында тыңлаулар билгеләү турындагы мәсьәлә авыл жирлегә Советы тарафыннан әлегә Нигезләмә нигезендә карала.

2.8. Халык алдында тыңлаулар билгеләү турында гариза кире кагылган очракта, авыл жирлегә Советы эш көннәрендә исәпләнә торган 5 көнлек срукта гражданнарның инициатив төркемә вәкиле адресына язмача дәлилленгән хәбәрнамә жибәрә.

3. Халык алдында тыңлауларны билгеләгән Совет, башлык, тыңлауларны үткәрү мәсьәләсә, сруклары, вакыты һәм урыны, оештыру комитеты составы, тәкъдимнәрне исәпкә алу һәм муниципаль хокукый акт проекты турында фикер алышуда гражданнарның катнашу тәртибе турында гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль актлар кабул итә.

Гавами тыңлауларны үткәрү датасы, әгәр федераль законнарда, Уставта һәм әлегә Нигезләмәдә башкача билгеләнмәгән булса, гавами тыңлаулар билгеләү турында муниципаль хокукый акт кабул ителгән көннән 20 көн эчендә билгеләнә.

Статья 6. Халык алдында тыңлаулар турында мәгълүмат бирү

1. Муниципаль берәмлек халкына мәгълүмат бирү – Татарстан Республикасы

Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан гавами тыңлауларны билгеләү турында, әгәр федераль законнарда, Уставта башкасы каралмаган булса, календарь көннәрендә исәпләнгән гавами тыңлаулар үткәру көненә кадәр, 7 көн эчендә, Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегенен рәсми сайтында һәм мәгълүмат стендында муниципаль хокукый актның кушымталы проекты белән гавами тыңлаулар билгеләү турында (аны карау гавами тыңлауларга кертелгән очракта) бастырып чыгару юлы белән башкарыла.

1.1 Гавами тыңлауларның нәтижәләре Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегенен мәгълүмати стендында һәм рәсми сайтында басыла.

3 БҮЛЕК. ХАЛЫК ТЫҢЛАУЛАРЫН ӘЗЕРЛӘУ ҺӘМ ҮТКӘРҮ

Статья 7. Халык тыңлауларын әзерләү һәм үткәру

1. Гавами тыңлаулар билгеләү турында карар кабул иткән жирле үзидарә органы Совет депутатлары, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлеге башкарма комитеты хезмәткәрләре, ижтимагый оешмалар вәкилләре, гражданның инициатив төркеме (әгәр халык тыңлауларын үткәру инициаторы булып гражданның инициатив төркеме чыгыш ясага) арасыннан 3 кешедән торган оештыру комитетын тәзи. Оештыру комитеты формалашканнан соң 3 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә торган беренче утырышта үз составыннан рәисне, рәис урынбасарын һәм секретарен сайлай. Оештыру комитеты утырышта анын әгъзаларының яртысыннан артыгы булганда карар кабул итәргә хокуклы.

Оештыру комитеты тыңлаулар уздырыла торган бинага тыңлауларда катнашырга теләүчеләргә тоткарлыксыз керүне тәмин итәргә тиеш.

Гавами тыңлаулар узган көнне оештыру комитеты гавами тыңлауларда катнашучыларны төркүне оештыра.

2. Гавами тыңлауларда оештыру комитеты рәисе рәислек итә. Рәислек итүче гавами тыңлауларны ача, гавами тыңлау мәсьәләсен (мәсьәләләрен), тыңлауларны үткәру тәртибе буенча тәкъдимнәрне игълан итә, үзен, секретарен һәм экспертларын таныштыра, тыңлауларны үткәру инициаторларын күрсәтә. Оештыру комитеты секретаре гавами тыңлаулар беркетмәсен алып бара.

3. Вәкаләтле вәкил фикер алышу үткәрелә торган мәсьәләне игълан итә һәм гавами тыңлаулар уздыру инициаторлары тарафыннан вәкаләтле затка, экспертларга, шулай ук чыгыш ясарга хокукы булган гавами тыңлауларда катнашучыларга сүз бирә. Чыгышларның чираты рәислек итүче тарафыннан билгеләнә.

4. Тыңлауларда катнашучылар, шул исәптән экспертлар да, үз тәкъдимнәрен төшерергә һәм (яисә) гавами тыңлауларда башка катнашучылар күрсәткән тәкъдимнәргә кушылырга хокуклы.

Фикер алышу йомгаклары буенча гавами тыңлауларга чыгарылган жирле әһәмияттәге мәсьәләне (мәсьәләләрен) хәл итү буенча тәкъдимнәренен бердәм исемлеге төзелә, моңа гавами тыңлауларда катнашучылар төшереп калдырган тәкъдимнәр керми.

5. Йомгаклау документын төзегәннән соң рәислек итүче тәкъдимнәр белән жирле әһәмияттәге мәсьәләне (мәсьәләләрен) хәл итүнең йомгаклау вариантын тавышка куя. Гавами тыңлаулардагы карарлар гавами тавыш бирү юлы белән

тыңлауларда катнашучылар саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә. Тыңлауларда катнашкан һәр кеше бер тавышка ия, ул жирле әһәмияттәге мәсьәләне хәл иткән өчен тавыш бирә, аңа каршы була яки тавыш бирүдән тыела. Тавыш бирү нәтижәләре беркетмәгә кертелә (5 нче кушымта). Беркетмәгә гавами тыңлауларның рәисе һәм сәркатибе тарафыннан имзалана.

6. Гавами тыңлаулар беркетмәсе нигезендә, гавами тыңлаулар уздырган көннән алып эш көннәрендә исәпләнә торган 3 көн эчендә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында йомгаклау төзелә (6 нчы кушымта), анда түбәндәгеләр күрсәтелә:

- 1) гавами тыңлауларга чыгарыла торган сорау (сораулар);
- 2) гавами тыңлаулар уздыру инициаторы;
- 3) гавами тыңлауларны билгеләү турында хокукый акт датасы, номеры һәм исеме, шулай ук аны бастырып чыгару (халыкка житкерү) датасы;
- 4) гавами тыңлаулар уздыру датасы, вакыты һәм урыны;
- 5) гавами тыңлаулар уздырган оештыру комитеты;
- 6) гавами тыңлауларда катнашучылар, шул исәптән чыгышка хокук алган затлар турында мәгълүмат;

7) гавами тыңлауларга чыгарылган жирле әһәмияттәге мәсьәләне (мәсьәләләрне) хәл итү буенча тәкъдимнәрнең һәм тәкъдимнәрнең бердәм исемлеге, моңа гавами тыңлауларда катнашучылар төшереп калдырган тәкъдимнәр керми;

8) жирле әһәмияттәге мәсьәләне хәл итүнең йомгаклау варианты;

9) гавами тыңлауларда катнашучыларның тавыш бирү нәтижәләре.

8. Гавами тыңлаулар нәтижәләре турындагы бәяләмәгә утырыш рәисе һәм секретаре имза сала һәм гавами тыңлаулар узган көннән алып эш көннәрендә исәпләнә торган 5 көн эчендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә гавами тыңлауларга чыгарылган мәсьәләләр буенча карар кабул итү өчен җаваплы жирле үзидарә органы тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш. Карау нәтижәләре мәҗбүри тәртиптә гавами тыңлаулар инициаторларына, жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмәне караган көннән алып, 5 эш көнендә исәпләнә торган срокта бастырып чыгару (халыкка житкерү) юлы белән муниципаль берәмлек халкына кадәр житкерелә.

10. Гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән очрактан тыш, тәкъдим итү характерына ия.

Глава 4. ЖӘМӘГАТЬ ТЫҢЛАУЛАРЫН, ИЖТИМАГЫЙ ФИКЕР АЛЫШУЛАРНЫ ОЕШТЫРУ ҺӘМ УЗДЫРУ ҮЗЕНЧӘЛЕКЛӘРЕ

Статья 8. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баск авыл жирлеге Уставы (алга таба – Устав) проектын һәм Уставка үзгәрешләр кертү турында Совет карары проектын гавами тыңлауларда карау үзенчәлекләре

1. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет карары проектын һәм устав проектын «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, гавами тыңлауларда карала.

2. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет карары проектын һәм устав проектын Советның аны кабул итү турындагы мәсьәләне карау көненә кадәр 30

көннән дә соңга калмыйча рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Бер үк вакытта күрсәтелгән проект буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибе, гражданнарның аны тикшерүдә катнашу тәртибе, шулай ук проект буенча гавами тыңлаулар билгеләү турында Совет карары бастырыла.

Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет карары проекты буенча тәкъдимнәрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү), шулай ук уставка Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл яңадан күрсәтү формасына үзгәрешләр кертелгән очракта, гражданнарның аның фикер алышуында катнашу тәртибе таләп ителми.

3. Устав проекты яки Советның Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карары проекты буенча гавами тыңлаулар уставта билгеләнгән срокларда, әмма күрсәтелгән проектлар басылып чыкканнан соң 7 көннән дә иртәрәк үткәрелми.

4. Устав проекты яисә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет карары проекты буенча гавами тыңлаулар уздыру буенча вәкаләтле орган булып оештыру комитеты тора.

Статья 9. Жирле бюджет проекты һәм аның үтәләше турындагы хисапны гавами тыңлауларда карау үзенчәлекләре

1. Жирлекнең жирле бюджеты проекты һәм аның үтәләше турындагы еллык хисап, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, башка федераль законнар, Устав, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Баек авыл жирлегендә бюджет процессы турындагы Нигезләмә белән каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып, гавами тыңлауларда карала.

2. Жирле бюджет проекты һәм жирле бюджет үтәләше турындагы хисап буенча гавами тыңлаулар үткәрүне гамәлгә ашыручы орган булып Совет тора.

Бюджет проекты һәм аның үтәләше турындагы хисап буенча гавами тыңлаулар Совет тарафыннан билгеләнә.

3. Жирлекнең жирле бюджеты проекты, аның үтәләше турындагы хисап буенча гавами тыңлаулар билгеләү турындагы карар кабул ителгәннән соң 10 көн эчендә бастырылырга тиеш.

4. Жирле бюджет проекты, жирле бюджет үтәләше турындагы хисап буенча гавами тыңлаулар жирле бюджет проекты (жирле бюджет үтәләше турындагы хисап) басылып чыкканнан соң 7 календарь көннән дә иртәрәк үткәрелми.

Статья 10. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегендә социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проекты гавами тыңлауларда карау үзенчәлекләре

Муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проектларына кагылышлы сораулар «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып

гавами тыңлауларга чыгарыла .

Статья 11. Муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләне гавами тыңлауларда карау үзенчәлекләре

1. Муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәлә буенча гавами тыңлаулар, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясында каралган очракларда (күрсәтелгән Федераль законның 13 статьясындагы 5 өлешеннән тыш) үткәрелә.

2. Муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәлә буенча гавами тыңлаулар уздыру буенча вәкаләтле орган-оештыру комитеты.

Статья 12. Муниципаль берәмлекләренң территориаль планлаштыру документлары проектлары буенча жәмәгать фикер алышуларында, гавами тыңлауларда мәсьәләләренә карау үзенчәлекләре

1. Генераль планнар, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияне межалау проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объекттын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, рөхсәт ителгән төзелеш, реконструкция объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан читләштерүгә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары кебек мәсьәләләр, капитал төзелеш объектларын үзгәртеп кору проектларына, жир участкаларын һәм капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү мәсьәләләренә кагылышлы мәсьәләләр, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә расланмаган булмаганда, шулай ук, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон белән билгеләнгән нигезләмәләренә исәпкә алып, жәмәгать тыңлауларына, жәмәгать фикер алышуларына чыгарылырга мөмкин.

2. Жирлекләренә территориаль планлаштыру документлары проектлары буенча ижтимагый фикер алышуларны, гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру үзенчәлекләре Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 5.1 ст., 28 ст. билгеләнгән.

Статья 13. Муниципаль берәмлекләренң территориаль планлаштыру документлары проектлары буенча жәмәгать фикер алышуларында, гавами тыңлауларда мәсьәләләренә карау үзенчәлекләре

1. Ижтимагый фикер алышуларның карау предметы муниципаль берәмлек территориясендә әйләнә-тирә мохиткә билгеле бер эшчәнлектән мөмкин булган йогынтыны бәяләү булып тора.

2. Ижтимагый фикер алышуларның инициаторы түбәндәгеләр:

- заказчы – билгеләнгән эшчәнлек буенча документлар әзерләү өчен әлеге эшчәнлек төренә карата куела торган норматив таләпләр нигезендә җавап бирүче һәм экспертизага билгеләнгән эшчәнлек буенча документация бирүче юридик яисә физик

зат (гражданнар төркеме);

- әйләнә-тирәлеккә йогынтыны бәяләү эшләрен башкаручы – әйләнә-тирәлеккә йогынтыны бәяләүне үткәрүне гамәлгә ашыручы юридик яки физик зат (заказчы әйләнә-тирә мохиткә йогынты ясауны бәяләү буенча эшләр башкару хокукын биргән заказчы яки физик (юридик) зат);

- әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге эшчәнлекне (социаль-мәдәни традицияләрне, тарихи ядкарьләрне һ.б. саклап калуны) үз уставы нигезендә гамәлгә ашыручы теләсә кайсы ижтимагый берләшмә (оешма) һәм муниципаль берәмлек территориясенә кагыла торган аның эшчәнлегенә территорияль өлкәсе.

3. Ижтимагый фикер алышулар темасы әйләнә-тирә мохиткә планлаштырылган хужалык һәм экология экспертизасы объекты булган башка эшчәнлекнең йогынтысын бәяләү булып тора.

4. Жәмәгать фикер алышулары инициаторы тарафыннан жирлек Советы рәисе исеменә, билгеләнгән эшчәнлекнең гомуми тасвирламасын үз эченә алган документация кушымтасы белән, фикер алышу объектының фаразлана торган датасы, ижтимагый фикер алышулар үткәрү вакыты һәм урыны белән язма рәвештә гариза жиберелә.

5. Жирлек Советы рәисе жәмәгать фикер алышуларына чыгарылучы мәсьәләне әзерләү өчен җаваплы вазыйфаи затларны билгели.

6. Җаваплы вазыйфаи затлар ижтимагый фикер алышулар инициаторы тарафыннан тәкъдим ителгән материалларны 10 көн эчендә экология экспертизасы турында Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры килүгә тикшерәләр. Материаллар составы законнар таләпләренә туры килмәгән очракта, ижтимагый фикер алышу инициаторына ачыкланган хокук бозуларны 30 көн эчендә бетерү кирәклегенә турында хәбәр ителә. Әлеге күрсәтмәне ике ай дәвамында үтәмәү Материалларны фикер алышуларны оештырмыйча гына ижтимагый фикер алышулар инициаторына кире кайтаруга китерә.

7. Тапшырылган материалларның закон таләпләренә туры килүен билгеләгәннән соң, җаваплы вазыйфаи затлар жирлек Советына документлар жиберәләр, ул ижтимагый фикер алышуларны үткәрү датасы һәм урыны турында карар кабул итә.

8. Ижтимагый фикер алышулар аның янында яки территориясендә эшчәнлекне тормышка ашыру планлаштырылган торақ пункт территориясендә үткәрелә.

9. Әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләү буенча материалларның алдан вариантыннан файдалану сроклары һәм урыны турында, ижтимагый фикер алышулар уздыру датасы һәм урыны турында мәгълүмат әлеге статьяның 10 пунктында күрсәтелгән массакүләм мәгълүмат чараларында, ижтимагый фикер алышулар уздыру тәмамланганчы 30 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарыла.

Заказ бирүче шулай ук аның мәнфәгатьләре турыдан-туры яки читләтеп күрсәтелгән эшчәнлек гамәлгә ашырылган очракта кагылырга мөмкин булган кызыксынучы жәмәгатьчелеккә һәм күрсәтелгән массакүләм мәгълүмат чараларына керә алмый торган әйләнә-тирәлеккә йогынтыны бәяләү процессында башка катнашучыларга әлеге мәгълүматны хәбәр итә.

Әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләү материалларыннан файдалану заказчы тарафыннан билгеләнгән эшчәнлекне тормышка ашыру турында карар кабул ителгәннән соң барлык срок эчендә тәмин ителә.

10. Әлеге сорау өчен җаваплы авыл жирлегенә Советы аппараты белгечләре

тарафыннан жәмәгатьчелек фикер алышулары үткәру турында карар кабул ителгәннән соң 5 көн эчендә, ижтимагый фикер алышуларның инициаторы катнашында, мәгълүмат бастыруга жиберелә. Әйләнә-тирәлеккә йогынтыны бәяләүдә катнашучыларга хәбәр итү, алдан бәяләү һәм әйләнә-тирәлеккә йогынтыны бәяләүне үткәругә техник бирем төзү этабында жәмәгатьчелеккә һәм башка катнашучыларга хәбәр итү заказчы тарафыннан башкарыла. Мәгълүмат кыскача гына федераль башкарма хакимият органнарының рәсми басмаларында (федераль дәрәжәдәге экспертиза объектлары өчен), Татарстан Республикасы органнарының рәсми басмаларында һәм территориясендә дәүләт экологик экспертиза объекттын тормышка ашыру, шулай ук территориясендә хужалык һәм башка эшчәнлек әйләнә-тирәлеккә йогынты ясарга мөмкин булган территорияләрендә Мөслим муниципаль районы муниципаль берәмлеге жирле үзидарә органнарының рәсми мәгълүматларының рәсми басмаларында бастырып чыгарыла.

Мәгълүмат үз эченә алырга тиеш:

билгеләнгән эшчәнлекнең исеме, максатлары һәм урыны турында;

заказ бирүченең яки аның вәкиленең атамасы һәм адресы турында;

әйләнә-тирәлеккә йогынтыны бәяләүне үткәрүнең якынча сроклары турында;

жәмәгатьчелек фикер алышуын оештыру өчен җаваплы орган турында;

- ижтимагый фикер алышуның күз алдында тотылган формасы, шулай ук искәrmәләр һәм тәкъдимнәр бирү формасы;

әйләнә-тирәлеккә йогынтыны бәяләү буенча техник биремнең сроклары һәм урыны турында;

- башка мәгълүмат.

11. Авыл жирлеге Советы хезмәткәрләре, жәмәгатьчелек фикер алышуларын уздыру өчен җаваплы хезмәткәрләре, мәгълүмат басылганнан соң 30 көн эчендә жәмәгатьчелектән искәrmәләр һәм тәкъдимнәр кабул итәләр һәм документлаштыралар. Әлеге искәrmәләр һәм тәкъдимнәр ижтимагый фикер алышулар барышында укылып, беркетмәгә кертелә.

Татарстан Республикасы Мөслим
муниципаль районы Баяк
авыл жирлегендә гавами
тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе
турындагы нигезләмәгә 1 нче кушымта

ГАВАМИ ТЫҢЛАУЛАР БИЛГЕЛӘУ ТУРЫНДА ГАРИЗА

_____ кешедән торган инициатив төркем Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы _____
авыл жирлегә халкы инициативасы белән түбәндәге мәсьәлә буенча халык алдында гавами тыңлаулар үткәргә
тәкъдим итә:

Гавами тыңлаулар уздыру кирәклеген нигезләү:

Кушымта (фактта тәкъдим ителгән документлар күрсәтелә):

- 1) муниципаль хокукый акт проекты (кертелгән очракта);
- 2) аңлатма язуы;
- 3) финанс-икътисадый нигезләү (гамәлгә ашыру өстәмә матди һәм башка чыгымнар таләп итәчәк муниципаль хокукый акт кертелгән очракта);
- 4) гражданнарның инициатив төркеме исемлеге;
- 5) гражданнарның инициатив төркемен төзү турында карар кабул ителгән жылыш беркетмәсе;
- 6) озату хаты.

Гражданнарның инициатив төркеменә вәкаләтле вәкиле _____

(имза) (Ф.И.А.и.)

Гражданнарның инициатив төркеме секретаре _____

(имза) (Ф.И.А.и.)

Татарстан Республикасы Мөслим
муниципаль районы Баяк
авыл жирлегендә гавами
тыңлауларны оештыру һәм үткәру тәртибе
турындагы нигезләмәгә 2 нче кушымта

ИНИЦИАТИВ ТӨРКЕМ ӘГЪЗАЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ

N т/б	Фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм туган елы (18 яшендә-туу көне һәм ае)	Яшәу урыны адресы	Шәхесне раслаучы паспорт мәгълүматлары сериясе, номеры, кем тарафыннан һәм кайчан бирелгән.	Шәхси имза

Гражданнарның инициатив төркеме вәкаләтле вәкиле _____

(имза) (Ф.И.А.и.)

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баяк авыл жирлегендә гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәру тәртибе турындагы нигезләмәгә 4 нче кушымта

ХАЛЫК ТЫҢЛАУЛАРЫНЫҢ ЯЗЫЛУ БИТЛӘРЕН ТИКШЕРУ БЕРКЕТМӘСЕ

« _____

_____» сорагы буенча.

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы _____ авыл жирлеге Советына тәкъдим ителгән гавами тыңлаулар үткәру инициативасын хуплаучы гражданныр саны _____.

Сайлаучылар имзалары тикшерелдә _____, алар арасынан гамәлдә түгел дип билгеләнде: _____ түбәндәге сәбәпләр буенча:

_____.

Гамәлдә булмаган имзалар саны - _____.

Советка тәкъдим ителгән фактта язылган дәрәс имзалар тәшкил иткән гомуми саны _____.

Эшче төркем житәкчесе _____

(имза) (Ф.И.А.и.)

Эшче төркем әгъзалары _____

(имза) (Ф.И.А.и.)

(имза) (Ф.И.А.и.)

(дата, вакыт)

Гражданнырның инициатив төркеме вәкаләтле вәкиле _____
(имза) (Ф.И.А.и.)

Гражданнырның инициатив төркем секретаре _____
(имза) (Ф.И.А.и.)

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баяк авыл жирлегендә гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәру тәртибе турындагы нигезләмәгә 5 нче кушымта

ГАВАМИ ТЫҢЛАУЛАР БЕРКЕТМӘСЕ

"__" "__" 20__ ел _____

_____ инициативасы буенча гавами тыңлаулар билгеләнде.

_____ (муниципаль хокукый акт)

(дата) __ N _____

(муниципаль хокукый акт исеме)

басылган (халыкка житкерелгән): _____

адресы: _____

_____ (уздыру датасы)

Оештыру комитеты: _____

Катнаштылар: _____

Рәис: _____

Секретарь: _____

Экспертлар: _____

Гавами тыңлауларда катнашучылар: _____ (теркәлгән катнашучылар саны)

Гавами тыңлауларда катнашучылар: _____ (Ф.И.А.и.)

Тыңладылар:

1. _____ (Ф.И.А.и.)

2. _____ (Ф.И.А.и.)

3. _____ (Ф.И.А.и.)

Телдән һәм язма рәвештә кертелгән тәкъдимнәр саны _____, шул исәптән:

N т/б	Тәкъдимнәр	Гариза бирүче

Гавами тыңлаулар рәисе _____ (имза) (Ф.И.А.и.)

Гавами тыңлаулар секретаре _____ (имза) (Ф.И.А.и.)

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баек авыл жирлегендә гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе турындагы нигезләмәгә 6 нчы кушымта

ГАВАМИ ТЫҢЛАУЛАР НӘТИЖӘЛӘРЕ ТУРЫНДА БӘЯЛӘМӘ

"__" _____ 20__ ел _____

_____ инициативасы буенча гавами тыңлаулар билгеләнде.

_____ (муниципаль хокукый акт)

(дата) _____ N _____

(муниципаль хокукый акт исеме)

басылган (халыкка житкерелгән): _____

адресы: _____

_____ (уздыру датасы)

Гавами тыңлауларга чыгарыла торган сорау (сорулар) _____

Гавами тыңлаулар үткәрү инициаторы _____

Халык тыңлауларын үткәрү датасы, вакыты һәм урыны _____

Гавами тыңлаулар үткәргән оештыру комитеты _____

Гавами тыңлауларда катнашучылар, шул исәптән чыгыш ясау хокукына ия булучылар турында мәгълүмат

_____ Гавами тыңлауларга чыгарылган жирле әһәмияттәге мәсьәләне (мәсьәләләрне) хәл итү буенча тәкъдимнәрнен бердәм исемлеге:

Фикер алышуга чыгарылган сораулар		Экспертлар һәм катнашучыларның тәкъдимнәре		Тәкъдимнәр кертелде, хупланды	Искәрмә
N т/б	мәсьәләнен формулировкасы яки проектның исеме	N т/б	тәкъдим тексты	Катнашучы эксперт Ф. И. А.и.)	
1		1.1			
		1.2			
2		2.1			
		2.2			
3		3.1			
		3.2			

Жирле әһәмияттәге мәсьәләне хәл итүнен йомгаклау варианты: _____

Гавами тыңлауларда катнашучыларның тавыш бирү нәтижәләре:

риза _____ (кеше)

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Баяк авыл жирлегендә гавами тынлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе турындагы нигезләмәгә 3 нче кушымта

ХАЛЫК ТЫҢЛАУЛАРЫНЫҢ ЯЗЫЛУ БИТЕ

« _____ » сорагы буенча.

Без, түбәндәгеләр, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы _____ халкы инициативасы белән _____ мәсьәләсе буенча гавами тынлаулар үткәрүне хуплыйбыз:

« _____

_____ »

N т/б	Фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм туган елы (18 яшендә-туу көне һәм ае)	Яшәү урыны адресы	Шәхесне раслаучы паспорт мәгълүматлары сериясе, номеры, кем тарафыннан һәм кайчан бирелгән.	Шәхси имза	N т/б

Язылу кәгазен таныклым:

(имза жыйган затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм биру датасы, аны биргән органның исеме яисә коды, яшәү урыны адресы, аның имзасы һәм аны кую датасы).

Гражданнарның инициатив төркеме вәкаләтле вәкиле _____

(имза) (Ф.И.А.и)